

## บทที่ 5

### บทสรุปและข้อเสนอแนะ

#### 5.1 บทสรุป

หลักการและแนวคิดของกฎหมายล้มละลายในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงจากหลักการลงโทษลูกหนี้มาสู่หลักการให้อภัยลูกหนี้ โดยการเปิดโอกาสและกำหนดช่องทางให้ลูกหนี้ไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายด้วยการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย และหลุดพ้นจากการล้มละลายด้วยการขอประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย

กฎหมายกำหนดให้ลูกหนี้ที่ประสงค์จะทำความตกลงกับเจ้าหนี้ในเรื่องหนี้สินโดยวิธีขอชำระหนี้แต่เพียงบางส่วนหรือโดยวิธีอื่น ให้ทำคำขอประนอมหนี้เป็นหนังสือยื่นต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนด 7 วันนับแต่วันยื่นคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สิน ตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 หรือภายในเวลาตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดให้ วิธีการดังกล่าว เรียกว่า การขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย เนื่องจากในขณะที่ลูกหนี้ยื่นคำขอประนอมหนี้ตามวิธีการนี้ ลูกหนี้ยังไม่ได้ถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลาย หากการประนอมหนี้ของลูกหนี้เป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ที่ประชุมเจ้าหนี้ได้ลงมติพิเศษยอมรับด้วยเสียงของเจ้าหนี้ฝ่ายข้างมาก และมีจำนวนหนี้เท่ากับสามในสี่แห่งจำนวนหนี้ทั้งหมด ซึ่งได้เข้าประชุมด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นเข้าประชุมแทนในที่ประชุมเจ้าหนี้ และได้ออกเสียงลงคะแนนในมตินั้น และศาลได้มีคำสั่งเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ ลูกหนี้ก็จะไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดเป็นอันยกเลิกเพิกถอนไปในตัว ศาลไม่ต้องมีคำสั่งให้ยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแต่อย่างใด การประนอมหนี้ซึ่งที่ประชุมเจ้าหนี้ได้ยอมรับและศาลเห็นชอบแล้วย่อมมีผลทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งหมดในเรื่องหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ได้ คงอยู่แต่หนี้ที่ปรากฏตาม ข้อประนอมหนี้ ซึ่งศาลสั่งเห็นชอบด้วยแล้วเท่านั้น กล่าวคือ ลูกหนี้มีหน้าที่ชำระหนี้ตามข้อตกลงในการประนอมหนี้ให้กับเจ้าหนี้ ซึ่งได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ ส่วนเจ้าหนี้ซึ่งได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ผู้นั้นก็หมดไป ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินโดยสิ้นเชิง ในส่วนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั้น เนื่องจากลูกหนี้ยังไม่พ้นจากภาวะเป็นผู้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามข้อตกลงในการประนอมหนี้เสร็จสิ้นแล้ว ดังนั้น ในระหว่างที่ลูกหนี้จะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในการประนอมหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงยังคงมีอำนาจ

ที่เกี่ยวข้องอยู่บ้าง ถ้าไม่ขัดกับข้อตกลงในการประนอมหนี้และอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่กลับมีขึ้นใหม่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะต้องปฏิบัติต่อไปให้เสร็จสิ้น แต่ถ้าลูกหนี้ได้ปฏิบัติตามข้อตกลงในการประนอมหนี้เสร็จสิ้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็เป็นอันหมดหน้าที่ไปทั้งสิ้น ลูกหนี้อย่อมมีอำนาจจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนได้บริบูรณ์ แต่ถ้าหากการประนอมหนี้ของลูกหนี้ไม่เป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติไม่ยอมรับ หรือไม่มีเจ้าหนี้ไปประชุม หรือเจ้าหนี้ไม่ยอมลงมติประการใด ศาลก็จะต้องพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจจัดการทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายเพื่อแบ่งแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายต่อไป ตามมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เมื่อศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย กฎหมายล้มละลายก็ยังให้โอกาสลูกหนี้ขอประนอมหนี้ภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว เรียกว่า การขอประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย ซึ่งลูกหนี้จะขอประนอมหนี้ภายหลังล้มละลายก็ครั้งก็ได้ แต่ถ้าลูกหนี้ได้เคยขอประนอมหนี้ไม่เป็นผลมาแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้ขอประนอมหนี้ภายในกำหนดเวลา 3 เดือนนับแต่วันที่การขอประนอมหนี้ครั้งสุดท้ายไม่เป็นผล ถ้าศาลเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย ศาลจะต้องมีคำสั่งยกเลิกล้มละลาย ตามมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ผลของการประนอมหนี้ไม่ว่าจะเป็นการประนอมหนี้ก่อนและภายหลังล้มละลาย ซึ่งที่ประชุมเจ้าหนี้ได้ยอมรับและศาลเห็นชอบด้วยแล้วผูกมัดเจ้าหนี้ทั้งหมดในเรื่องหนี้ซึ่งอาจชำระได้ แต่ไม่ผูกมัดเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดในเรื่องหนี้ซึ่งลูกหนี้ไม่อาจหลุดพ้น โดยคำสั่งปลดล้มละลายได้ เว้นแต่เจ้าหนี้คนนั้นได้ยินยอมด้วยในการประนอมหนี้ ตามมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับหนี้ซึ่งตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ลูกหนี้ไม่อาจหลุดพ้น โดยคำสั่งปลดจากการล้มละลาย ได้แก่ หนี้เกี่ยวกับภาษีอากร และหนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นโดยความทุจริตต่อใจของบุคคลล้มละลาย หรือหนี้ซึ่งเจ้าหนี้ไม่ได้เรียกร้อง เนื่องจากทุจริตต่อใจซึ่งบุคคลล้มละลายมีส่วนเกี่ยวข้องสมควร ตามมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 การประนอมหนี้ไม่อาจใช้ยื่นหนี้ดังกล่าวได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ทั้งสองประเภทนี้จะได้ลงมติเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ของลูกหนี้ การประนอมหนี้จึงจะผูกมัดเจ้าหนี้ดังกล่าว

กรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามที่ตกลงไว้ในในการประนอมหนี้ หากเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใด หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ประสงค์จะให้ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามที่ตกลงไว้ในในการประนอมหนี้ ก็อาจจะขอต่อศาลให้บังคับลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกันปฏิบัติตามข้อตกลงในการประนอมหนี้ได้ ซึ่งการประนอมหนี้ไม่ทำให้บุคคล ซึ่งเป็นหุ้นส่วนกับลูกหนี้ หรือรับผิดร่วมกับลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน หรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันของลูกหนี้หลุดพ้นจากความผิดไปด้วย ตามมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 การประนอมหนี้เป็นวิธีการที่จะ

ช่วยลูกหนี้ผู้สุจริตให้ได้มีโอกาสตั้งตัวใหม่ ไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย เป็นการช่วยลูกหนี้ โดยเฉพาะ ดังนั้น จึงไม่ทำให้บุคคลอื่น แม้จะเป็นหุ้นส่วนกับลูกหนี้ หรือรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ หรือ ผู้ค้ำประกัน หรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันของลูกหนี้หลุดพ้นไปด้วย บุคคลอื่นดังกล่าวมีความรับผิดชอบในหนี้รายนั้นต่อเจ้าหนี้เพียงใดก่อนมีการประนอมหนี้ ก็ยังคงมีความรับผิดชอบอยู่ตามเดิม

การประนอมหนี้ของลูกหนี้ แม้ที่ประชุมเจ้าหนี้จะยอมรับและศาลเห็นชอบด้วยแล้ว ลูกหนี้มีหน้าที่ที่จะต้องชำระหนี้ตามข้อตกลงและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในคำขอประนอมหนี้ ลูกหนี้จะขอเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขข้อตกลงหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในคำขอประนอมหนี้ไม่ได้ เพราะหากจะขอแก้ไขคำขอประนอมหนี้ ลูกหนี้จะต้องขอแก้ไขในเวลาประชุมเจ้าหนี้ หรือในเวลาที่ศาลพิจารณาคำขอประนอมหนี้ได้ และการแก้ไวนั้นจะต้องเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้โดยทั่วไปด้วย ตาม มาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เมื่อการประนอมหนี้เป็นผลสำเร็จแล้ว ลูกหนี้มีหน้าที่ที่จะต้องชำระหนี้ตามที่ได้ตกลงไว้ในการประนอมหนี้ หากลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ ตามที่ได้ตกลงไว้ในการประนอมหนี้ หรือปรากฏแก่ศาลโดยมีพยานหลักฐานว่า การประนอมหนี้ นั้นไม่อาจดำเนินไปได้โดยปราศจากอยู่ดีธรรม หรือจะเป็นการเน้นซ้ำเกินสมควร หรือการที่ศาลได้ มีคำสั่งเห็นชอบด้วยนั้นเป็นเพราะถูกหลอกลวงทุจริต เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจรายงาน หรือ เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดอาจมีคำขอ โดยทำเป็นคำร้องต่อศาลขอให้มีคำสั่งยกเลิกการประนอมหนี้และ พิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย โดยศาลมีอำนาจสั่งยกเลิกการประนอมหนี้และพิพากษาให้ลูกหนี้ ล้มละลาย ตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

การที่ศาลสั่งยกเลิกการประนอมหนี้ นั้น ศาลจะต้องสั่งทั้งสองกรณีพร้อมกัน กล่าวคือ สั่งยกเลิกการประนอมหนี้ และพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ศาลจะสั่งยกเลิกการประนอมหนี้แต่ มิได้พิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายหาได้ไม่ มิฉะนั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะไม่มีอำนาจจัดการ กิจการและทรัพย์สิน เช่น การขายทอดตลาดลูกหนี้ต่อไปได้ ดังนั้น ในทางปฏิบัติของเจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์ จะต้องรายงานศาล ขอให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายด้วย เมื่อศาลได้มีคำ พิพากษาดังกล่าวแล้ว ศาลจะต้องแจ้งคำพิพากษาให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบ ตามมาตรา 159 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องโฆษณาคำ พิพากษาในราชกิจจานุเบกษาและในหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่าหนึ่งฉบับ โดยในคำโฆษณา ต้องระบุชื่อ ตำบล ที่อยู่ อาชีพของลูกหนี้ และวันที่ศาลได้มีคำพิพากษา ทั้งต้องแจ้งกำหนดเวลาให้ เจ้าหนี้ทั้งหลายยื่นคำขอรับชำระหนี้ที่ลูกหนี้ได้กระทำให้ขึ้นในระหว่างวันที่ศาลได้มีคำสั่งเห็นชอบ ด้วยการประนอมหนี้ จนถึงวันที่ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ด้วย ตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ จะต้องแจ้งกำหนดเวลาเจ้าหนี้ทั้งหลายยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อีกตามที่

กล่าวมาแล้ว ทั้งๆ ที่ในขณะนั้นพ้นกำหนดเวลาให้เจ้าหนี้ยื่นขอรับชำระหนี้ ซึ่งเป็นเวลาทั่วไปตาม มาตรา 91 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 แล้ว เนื่องจากในระหว่างวันที่ศาลได้มี คำสั่งเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ จนถึงวันที่ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย เป็นระยะเวลาที่ ลูกหนี้กลับมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของตนได้โดยสมบูรณ์ ดังนั้น เจ้าหนี้ซึ่งลูกหนี้ได้ก่อให้เกิดหนี้ ขึ้นในระหว่างที่มีอำนาจโดยสมบูรณ์เช่นนี้ จึงชอบที่จะขอรับชำระหนี้ได้

การขอให้ลูกหนี้ล้มละลายเป็นผลมาจากการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก ซึ่งการประชุมเจ้าหนี้ ครั้งแรกนี้กฎหมายบัญญัติให้มีขึ้นเพื่อให้โอกาสแก่ลูกหนี้ขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย ถ้าหากว่า การประนอมหนี้ของลูกหนี้ไม่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกโดยมติพิเศษหรือ มีเหตุอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เมื่อศาลได้รับรายงานจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ศาลก็จะพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย การที่ศาล จะพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายนั้น ศาลจะดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยอาศัยรายงานของ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งจะรายงานผลการประชุมของที่ประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกต่อศาลที่บัญญัติ ไว้ในมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะต้องรายงานถึงผลการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกต่อศาล และบทบัญญัติที่ว่า “เจ้าหนี้ได้ลงมติในการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกหรือในคราวนี้เลื่อนไป” นั้น หมายความว่า การประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกที่ได้เลื่อนไป กล่าวคือ การประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกนั้นจะมี ได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น แต่ในวันนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกอาจจะไม่มีการประชุมเนื่องจากเหตุใด เหตุหนึ่งซึ่งเป็นผลให้มีการเลื่อนการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกไป ไม่ว่าจะการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกจะมีการประชุมในคราวใดก็ตาม เมื่อเสร็จการประชุมแล้ว หากที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติขอให้ศาลพิพากษา ให้ลูกหนี้ล้มละลาย หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่ลงมติประการใดหรือไม่มีเจ้าหนี้ไปประชุมหรือ การประนอมหนี้ไม่ได้รับความเห็นชอบ ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานต่อศาลประการหนึ่ง ประการใดศาลก็จะพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รายงานมา

## 5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

1. การพิจารณาคำขอประนอมหนี้ ควรเป็นเรื่องของการทำความตกลงเกี่ยวกับหนี้สิน ระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลาย หากที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติเห็นชอบด้วยมติพิเศษ คำขอประนอม หนี้ควรที่จะผูกพันเจ้าหนี้ทั้งหลาย โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากศาลอีกชั้นหนึ่ง ศาลควร จะเป็นเพียงผู้ที่ควบคุมดูแลให้การดำเนินการตามกระบวนการขอประนอมหนี้เป็นไปโดยถูกต้อง

และเป็นธรรมเนียมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเท่านั้น หากศาลพิจารณาเปลี่ยนแปลงคำขอประนอมหนี้ซึ่งที่ประชุมเจ้าหนี้ได้มีมติยอมรับแล้ว ย่อมเป็นการลบล้างข้อตกลงซึ่งลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลายได้เห็นชอบร่วมกันแล้ว ซึ่งการประนอมหนี้ควรจะเป็นเรื่องของการทำความตกลงในเรื่องหนี้ระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้

2. ควรกำหนดระเบียบแนวทางปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม ให้ชัดเจนเกี่ยวกับหลักการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ควรอนุญาตให้ลูกหนี้ยื่นคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายได้ แม้จะพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 แต่ลูกหนี้จะต้องยื่นคำขอประนอมหนี้ก่อนที่ที่ประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกจะได้พิจารณาลงมติ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายที่ประสงค์จะช่วยเหลือลูกหนี้ผู้สุจริตไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย

3. ควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 130 (4) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 จากเดิมว่า “ค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สินตามมาตรา 179 (3)” เป็น “ค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สินตามมาตรา 179 (4)” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 179 (4) ที่แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พุทธศักราช 2547

4. ควรตัดการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายออกจากคดีล้มละลายในปัจจุบัน เนื่องจากกระบวนการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายเป็นกระบวนการทางเลือกที่จะหลีกเลี่ยงมิให้มีการชำระบัญชีของลูกหนี้หรือหลีกเลี่ยงการขายทรัพย์สินทั้งหมดเพื่อชำระหนี้ ซึ่งการกำหนดให้กระบวนการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายฝังตัวอยู่ในกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย นอกจากจะทำให้เกิดความสับสนถึงโครงสร้างของกระบวนการชำระหนี้ที่เป็นกระบวนการหลักในกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายแล้ว ยังก่อให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินคดีล้มละลายด้วย เนื่องจากในกฎหมายปัจจุบันกำหนดให้ต้องจัดการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกเพื่อพิจารณาคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย และเมื่อผ่านการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกแล้ว ศาลจึงจะมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย แล้วจึงดำเนินการชำระบัญชีของลูกหนี้ได้อย่างเต็มรูปแบบ กระบวนการต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่กินระยะเวลา และยังสามารถเกิดปัญหาแทรกซ้อนในระหว่างการดำเนินการได้ ซึ่งอาจทำให้กระบวนการในการรวบรวมและขายทรัพย์สิน ซึ่งถือเป็นกระบวนการหลักของกฎหมายล้มละลายไม่สามารถดำเนินได้ในส่วนของการปรับปรุงกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายเพื่อลดตราบาปของลูกหนี้

5. ควรมีการกำหนดให้ลูกหนี้สามารถขอประนอมหนี้ได้ก่อนที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเป็นแนวทางที่เหมาะสม เพื่อให้ลูกหนี้ยังคงมีอำนาจในการจัดการธุรกิจและกิจการ และครอบครองทรัพย์สินของตนได้